12- EBVÂBU SALÂTI'L-HAVF
1- Ve Yüce Allah'in Su Kavli (Babi) :
2- Korku Namazinin Yayalar ve Süvariler Olarak Kilinmasi Babi
3- Bab: Korku Namazinda Musalülerin Bir Kismi Diger Kismini Bekleyip Korur
4- Kal'alarin Mukaavemeti Esnasinda ve Düsmanla Karsilasma Sirasinda Namaz Babi
5- Düsmani Kovalayan Kimsenin ve Düsman Tarafindan Kovalanan Kimsenin Hayvan Sirtinda Îmaen Olan Namazi Babi
6- Bab
7- Düsmana Baskin Esnasinda ve Harbde "Allahu Ekber" Demek, Sabah Namazini Karanlikta Kilmak; Baskin ve Harb Önünde Namaz Kilip Tekbir Getirmek Babi

Rahman ve Rahîm olan Allah'in ismiyle

12- EBVÂBU SALÂTI'L-HAVF

(Korku Namazi Bâblari)

1- Ve Yüce Allah'in Su Kavli (Babi) [1]:

"Yeryüzünde sefere çiktiginiz zaman, eger kâfirlerin size fenalik yapacagindan endîse ederseniz, namazdankisaltmanizda üzerinize bir vebal yoktur. Sübhesiz ki, , kâfirler sizin apaçik düsmâninizdir. Sen de içlerindebulunup da kendilerine namaz kildirdigin vakit, onlardan bir kismi seninle birlikte dursun, silâhlarini (yanlarina) alsinlar. Bu suretle secde ettikleri zaman da arka tarafinizda bulunsunlar. (Bundan sonra) henüz namazini kilmamis olan diger kismi gelip seninle beraber namazlarini kilsinlar ve onlar da ihtiyat
tedbîrlerini ve silâhlarini alsinlar. O küfredenler arzu ederler ki, siz silâhlarinizdan ve esyanizdan gafil olasiniz
da üstünüze derhâl bir baskin yapsinlar. Eger size yagmurdan bir eziyyet olursa, yâhud hasta bulunursaniz
silâhlarinizi koymanizda üzerinize vebal yoktur. (Fakat yine) bütün ihtiyat tedbîrlerini alin. Sübhe yok ki, Allah
kâfirlere hor ve hakîr edici bir azâb hazirlamistir"
(en-Nisâ: 101-102) [2]

1- Bize Ebu'l-Yemân tahdîs edip söyle dedi: Bize Suayb, Zuhrî'-den haber verdi. Suayb dedi ki: Ben Zuhrî'ye: Peygamber (S) korku namazi kildi mi? diye sordum. Zuhrî söyle dedi: Bana Salim haber verdi ki, Abdullah ibn Umer söyle demistir: Rasûlullah (S) ile birlikte Necd tarafina gazveye gitmistim. Düsmanin hizasina geldik, onlara karsi safflarimizi düzdük. (Namaz vakti gelince) Rasûlullah (S), bize kildirmak üzere namaza durdu. Bir kisim sahâbîler de O'nunla beraber namaza durdular. Diger bir kisim ise yönünü düsmana çevirdi. Rasûlullah kendisiyle birlikte olanlarla beraber rukû'a vardi ve iki defa secde etti. Sonra beraber namaz kilanlar henüz namaz kilmamis

olan taifenin yerlerine gittiler. Ötekiler de gelip Rasülullah'-in arkasinda namaza durdular. Rasûlullah onlarla beraber rukû'a varip iki secde etti. Sonra selâm verdi. (Ondan sonra) o iki taifenin her biri nevbetlese namaza durup, kendi hesâblarina birer kerre rukû'a varip ikiser secde ettiler [3].

2- Korku Namazinin Yayalar ve Süvariler Olarak Kilinmasi Babi

"Râcü", ayakta duran demektir.

2-.....BizeIbnu Cureyc, Mûsâ ibnu Ukbe'den; odaNâfi'den; O da Ibn Umer'den tahdîs etti. Ibn Umer (R), Mucâhid'in: "Müslümanlar Ile düsmanlar birbirine karistiklarinda namazi ayakta kilarlar" sözünde benzer bir söz söylemistir [4]. Ibnu Umer burada Peygamber(S)'den nakil olmak üzere sunu ziyâde etmistir: "Düsmanlar daha çok (olup da korku daha ziyâde) olursa yayalar ve binektiler olarak (yâni ayakta ve hayvan üstünde olarak) namaz kilsinlar" [5].

3- Bab: Korku Namazinda Musalülerin Bir Kismi Diger Kismini Bekleyip Korur

3-.....Abdullah ibn Abbâs (R) söyle demistir: Peygamber (S) namaza kalkti, insanlar da O'nunla beraber namaza kalktilar. Peygamber tekbîr aldi, insanlar da O'nunla birlikte tekbîr aldilar. Peygamber rukû'a vardi, insanlardan bir kismi da rukû'a vardilar. Sonra Peygamber secde etti, rükû' edenler de O'nunla beraber secde ettiler. Sonra Peygamber ikinci rek'at için kalkti, secde etmis olanlar da kalktilar ve (geriye çekilip) öteki kardeslerine bekçilik etmeye koyuldular. Bu sirada (Peygamber'le birinci rek'atta rükû' ve'secde etmemis olan) diger taife geldi. Onlar da Peygamber'le beraber rukû'a varip secde ettiler. Bu esnada cemâatin hepsi namaz içindedir, lâkin bir kisimlari digerlerine bekçilik ediyorlardir [6].

4- Kal'alarin Mukaavemeti Esnasinda ve Düsmanla Karsilasma Sirasinda Namaz Babi

Evzâî de söyle demistir: Eger fetih zamani yaklasip namaz kilmaya kaadir olmazlarsa, îmâ ile namaz kilarlar. Herkes ayn ayri namaz kilar, imâya da kaadir olmazlarsa, kitale ara verilinceye kadar yâhud emniyette oluncaya kadar namazi geri birakir, sonra iki rek'at kilarlar. Buna da kaadir olmazlarsa, bir rükû' ile iki sucûdden ibaret bir
namaz kilarlar. Buna da kaadir olmazlarsa, kendilerine tekbîr kifayet etmez; namazi emîn
olacaklari zamana kadar geri birakirlar [7].
Mekhûl de buna kaail olmustur [8]. Enes ibn Mâlik de söyle demistir:
Tuster Kal'asi muhasara edilirken tan yeri agardigi
vakitte hâzir bulundum. Kitalin alevlenmesi siddetlendi de, sabah namazini kilamadilar. Gün yükselmeden

namazi kilamadik. Biz o namazi Ebû Mûsâ el-Es'ârî ile beraber kildik. KaPanin fethi de bize müyesser oldu".
Yine Enes:
"Bu namaza mukaabil dünyâ ve içindekilere mâlik olmak beni sevindirmez" demistir [9].

4-.....Câbir ibn Abdillah (R) söyle demistir: Handak günü (günes battiktan sonra) Umer gelip, Kureys kâfirlerine sövmeye basladi. Ve: Yâ Rasülallah, ikindiyi az daha günes batmadan kilamaya-caktim, diyordu. Peygamber: "Vallahi onu henüz ben de kilamadim" dedi. Bunun üzerine Peygamber Buthân vadisine indi ve orada ab-dest aldi. Günes batmis iken ikindiyi kildirdi, sonra onun ardindan da aksami kildirdi [10].

5- Düsmani Kovalayan Kimsenin ve Düsman Tarafindan Kovalanan Kimsenin Hayvan Sirtinda Îmaen Olan Namazi Babi

el-Velîd ibnu Müslim el-Kurasî de söyle demistir: Ben Evzâî'ye:
Surahbîl ibnu's-Samt el-Kindî ile arkadaslarinin hayvan üstünde namaz kildiklarini zikrettim. Evzâî: Eger namaz vaktinin kaçip gideceginden korkulursa, namaz isi bizce de böyledir (yânî böyle yapilmalidir), dedi. Velîd (bunu rivayet ederken kovalayan kimse meselesinde Evzâî'nin mezhebini te'yîd için)
Peygamberin "Hiçbir kimse ikindiyi Benû Kurayza'ya varmadikça kilmasin!" kavlini hüccet getirmistir [11].

6- Bab [12]

5-.....Ibn Umer (R) söyle demistir: Ahzâb'dan dönünce Peygamber (S) bizlere: "Hiçbir kimse ikindiyi Benû Kurayza yurduna ulasmadikça kilmasin" buyurdu. Oraya gidenlerin bâzilari yolda iken ikindi vakti girdi. Bâzilari: Oraya varmadikça namazi kilmayiz, dediler. Diger bâzilari da: Hayir, biz kilariz. O emirle bizden istenen bu (dediginiz) degildir, dediler. Sonra bu isi Peygamber'e arzettiler. Peygamber (S) onlardan hiçbir kimseye darilmadi [13].

7- Düsmana Baskin Esnasinda ve Harbde "Allahu Ekber" Demek, Sabah Namazini Karanlikta Kilmak; Baskin ve Harb Önünde Namaz Kilip Tekbir Getirmek Babi

6-.....Bize Hammâd, Abdulazîz ibn Suheyb'den ve Sabit el-Bunânî'den; o ikisi de Enes ibn Mâlik'ten tahdîs etti (Enes söyle demistir): Rasûlullah (S), sabah namazini Hayber yakininda alaca karanlikta kildirdi, sonra hayvanina bindi de: "Allâhu Ekber. Haribet Hayberu. înnâ izâ nezelnâ bi-sâhati kavmin fe-sâe sahâbu'l-munzerîn = Allâhu ekber. Hayber harâb oldu gitti -yâhud harâb olsun-Biz bir kavmin yurdunu (basip, içine) girdik mi, inzâr edilmis olanlarin sabahi yaman olur" [14]

buyurdu . Hayber ahâlîsi disari çiktilar, sokaklarda kosarak: Iste Muhammed ve ordu, diyorlardi. Râvî: "Ha-mîs", ordu demektir, dedi. Nihayet Rasûlullah onlara gâlib geldi, mu-hâriblerini öldürdü, zürriyetlerini esîr aldi. Safiyye bintu Huyey evvelâ Dihye el-Kelbî'nin milki oldu, sonra da Rasûlullah'in milki oldu. Sonra Safiyye'ye hürriyet verip onunla evlendi. Safiyye'nin hürriyete kavusturulmasini da kendisine mehr yapti. Râvî Abdulazîz ibn Suheyb, ; Sabit el-Bunânfye: Yâ Ebâ Muhammed! Enes'e, ona neyi mehr yapti diye sen sordun mu? dedi. Sabit de: Peygamber, Safiyye'ye hürriyetini mehr yapti, dedi de gülümsedi [15].

Hatime: Bu "Korku Namazi Bâblari" merfû ve mevsûI alti hadîs ihtiva etti. Bunlardan ikisi daha önceki bahislerde tekerrür etti. Dördü, bu bahse hâlistir... (Ibn Hacer).

---

[1] Bu bâblarda anlatilacak olan namaz, Salâtu'1-Havf, yâni korku zamaninda cemâatle kilinacak namazdir. Yüce Allah: " Vj*j J3^^ »"^j ^jL^ > ijJüU-ijoi» .& - Namazlara ve bilhassa orta namaza devam ediniz, husu ve hudû' ile Allah için dîvân durun" (el-Bakara: 238) âyetiyle farz namazlari husûsî vakitlerinde kilmaya devam etmeyi emir buyurdugu gibi bu farzin hiçbir veçhile sakit olmiyacagini bildirmek için de: tfCrj jî VU-y ^ iii = Fakat korkarsamz, o hâlde namazi yürüyerek yâhud süvârî olarak kilin... (el-Bakara: 239) buyurmustur. Bu takdirde îmâ ile olsun yine namaz kilinacak demektir.

Dînin diregi olan namaz farzi, sehâdet kelimeleri gibi, hemen hemen hiçbir sebeb ile düsmeyecek bir vecîbe oldugu için, ne sihhat hâlinde, ne hastalik hâlinde, ne hazarda, ne seferde, ne kudret hâlinde, ne acz hâlinde, ne korku hâlinde ne emînlik hâlinde mükelleften düsmez. Farziyyeti hiçbir zaman çözülmez.

Herhalde namaz Sehâdet kelimelerinden sonra, dînin en mühim rüknü olup, ii; nasil imkân bulunabilirse kilinmak lâzimdir. Hiçbir hâlde sakit olmaz. Hattâ n kudretsizlik zamanlarinda yalniz bir bas, o da olmadigi takdîrde bir göz isaretiyle edâ edilmelidir.

Korku namazinin cemâatle edâ keyfiyyeti Kur'ân ile sabit oldugu gibi, sünnet ile de sabittir. Rasûlullah'm bu namazi birçok defalar ayri ayri suretlerde kildirdigi sahîh rivayetlerle bilinmektedir. Bu namazin Kur'ân'dan olan delili el- Bakara: 238-239. âyetleriyle, en-Nisâ: 101-103. âyetleridir. Buhârî en-Nisâ'daki iki âyeti bâb basligina almakla, evvelâ bu namazin Kur'ân'daki delilini en güzel sekilde göstermistir.

[2] Bu âyet, bi'1-fIII kital olmaksizin, yalniz düsman hücumundan endîse edildigi zamanlarda korku namazinin cemâatle edâ suretini mücmelen bildirmektedir. Bu âyete göre imâm cemâati ikiye böler. Bir takimi ilk rek'ati imâm ile beraber kildiktan sonra düsmani bekleyip gözetlemek hizmetlerinden dolayi namaza istirak etmemis olan diger takim, o rek'ati kilanlarin yerine geçip kendi yerlerini onlara terkederler ve ikinci rek'ati onlar imâm ile beraber kilarlar. Cemâatten her ferdin imâm arkasinda kildigi mikdâr, âyetin zahirine göre iste böyle bir rek'at olup, diger rek'at veya rek'atlarin nasil tamamlanacagi da sünnet ile çesitli rivayetlerle sabittir.

Korku namazi hakkindaki hadîslerin bu namazi çesit çesit suretlerde anlatmasi, Peygamber'in her birini birer vakitte "thtiyât tedbîrlerini ve silâhlarini alsinlar"(çn-Nisâ:10l) âyeti mantûkunca düsman taarruzundan sakinmaya ve serrinden korunmaya en elverisli vaziyeti ihtiyaten seçmis olduguna delâlet eder.

Bundan dolayi namaz suretlerinde büyük ihtilâflar olmakla beraber, fakîhler tefcîh ettikleri suretlerden dolayi birbirlerini yanilmaya nisbet etmemislerdir. Nitekim Ahmed ibn Hanbel bu namazlarin herhangisi kilinsa caiz olacagina kaa-ildir. Diger imamlar da; korku namazi, hem düsmandan korunmak, hem de farz olan Ibâdeti yerine getirmek için tesrî' edilmistir. Kur'ân'daki vasif ve ta'rîfte namaz fiillerini hasren ta'yîn için olmayip, mümkin olan hâli hikâye için gelmistir. Onun için bu iki maksad, rivayet edilen suretlerin herhangisi ile elde edilmek mümkin olursa yapilabilir, demislerdir (Tecrîd Ter., 111,135-136).

[3] Gerek âyette, gerek hadîslerde hep bu namazi cemâatte kilacaklarin iki taifeye ayrilacagi bildirilip, her taifenin digerine sayica nisbeti zikredilmemis oldugundan, namaza baslayan taife ile evvelâ bekçilik için ayrilan taifenin mikdârlan birbirine nisbetle az veya çok olmasinda be's yoktur. Yalniz üçten daha az olmamasi gerekir (Tecrîd Ter,, III, 138).

Korku namazi âyetleriyle bu husustaki hadîsler, fazla olarak cemâatle namaz kilmanin ehemmiyetini pek açik gösteriyor. Namazin cemâatle kilinabilmesi için baska hiçbir namazda caiz olmayacak, baska namazi ittifakla bozacak birçok hareketlerin yapilmasina müsâade edilmistir ki, yalniz olarak namaz kilindigi takdirde bunlarin hiçbirine hacet kalmaz (Tecrîd Ter., 111,138).

Tehlike Zamaninda Namaz:

Kur'ân tarafindan da buna mu'tâd disi tafsilatla önem verilmistir(en-Nisâ:101-i03). Sunu demek istiyorum ki, fiilen muharebe devam ederken dahi ¦-(günlük bes vakit namaz ve cemâat terkedilmez. Islâm askerleri bu suretle günde X , birçok defalar, bir dünyâ kazanci düsünmeksizin Allah için dögüstüklerini ha-% tirlamis olurlar. Bir hadîste "Savasanlarin, içinde yalniz Allah sözünün hâkim R olmasi maksadiyle dögüsenler, cennete gidecektir" buyurulmustur (Buhârî birkaç yerde; Islâm'da Devlet Idaresi, s.227).

[4] Bu hadîs, Zuhrî tankindan Salim ibn Abdillah ibn Umer rivâyetiyle olan bundan evvelki hadîsin Nâfi' rivayetinde de olan ziyâdesidir ki, ötekinde yok idi. Müslim'deki Zuhri rivayetinde ise, Ibn Umer:'1 Lfij j_4 dJJ> j>'J^ -iJ^jiTijü eW ^'r- m* 'f = Korku bundan da ziyâde oldugunda ise hayvan üstünde, yâ-hud yaya olarak ve yalniz îmâ ile yetinerek kilsin" diyor. Iste bu ziyâdeyi Buhârî, Ibn Cureyc, an Mûsâ ibn Ukbe, an Nâfi', an Ibn Umer isnâdiyle: Ibn Umer, Mucâhid'in "Müslümanlar ile düsmanlar birbirine karistiklarinda namazi ayakta kilarlar" sözüne benzer bir söz söyledigini haber verdikten sonra: Ve Ibn Umer, Peygamber'den naklen... diyerek sevkediyor. Böylece bu ikinci rivayetin, bundan evvelki Salim rivayetinde olmayan metindeki lâfizlari muhtevi bir ziyâdesi oldugunu göstermistir. Buhârî, Mucâhid'in sözüne yalniz isaret edip, asil rivayetin ne oldugunu ne burada, ne de kitabinin baska yerinde zikretmemis oldugundan, Mucâhid'in Ibn Umer'In sözü ile ma'nâca müsterek olan ibaresi nedir, anlasilmiyor. Ancak Ismâîlî, el-Müstahrac'inde Mucâhid'den: " y- Ujü i^Iüi iii ^\% ij\h\ = Müslümanlar ile düsmanlari birbirine karistiginda artik yalniz bas isareti ile namaz kilinir" diye rivayet ettikten sonra, Buhârî'nIn yine ayni isnâd ile Ibn Umer'in de Mucâhid gibi: " ... Uîiî i^Üüi im " dedigini ve ondan sonra ziyâde olarak merfûan: " ^liii Ju uij jî 'uii'j \jrjx* \IJ£ jîî = Düsmanlar daha ziyâde olurlarsa, müslümânlar hayvanlarin üstünde ve yaya olarak ayakta namaz kilsinlar" dedigini rivayet eder...

Bu îzâh ile Mucâhid'in Ibn Umer'in sözüne benzeyen mevkuf rivayeti bilinmis olur. Her ikisinden müstereken gelen rivayet de, Ibn Umer'in ziyâdesi de anlasilmis olur. Kaldi ki, metindeki ziyâde hakikatte merfû' mu, yoksa mevkuf mu oldugu bazilarinca tereddüde sebeb oldugundan, Buhârî "Peygamber : (S)'den...." demekle, merfû' oldugunu söylemistir. Demek ki, metindeki ziyâdenin merfû' olmasi, Buhârî'ce daha râcih görülmüstür.

[5] Buna"Salâtu'l-musâyefe" yâni "Kiliç kilica iken kilman namaz" denilmistir. Salâtu'l-musâyefe'nin de (yânî kiliç kilica iken namazin da) -fakîhlerin çogunun re'ince-tesrî' buyurulmus olduguna göre, namazin hiçbir özür ile düsme- ; yecegI bir kat daha tebeyyün eder. Bir müslümân için Allah'i zikr borcu, dünyâ ¦ yurdunun hiçbir zaman

ve mekâninda sakit olmaz. Bu ve bu ma'nâdaki bunca , hadîslerin ve onlara müstenid ictihâdlann dayanagi su âyettir: "
Namazlara ve orta namaza devam edin. Allah 'in dîvânina tam husu' ve tâ-atle durun. Fakat korkarsaniz o hâlde namazi yürüyerek, yâhud süvârf olarak kilin. (Tehlikeden) emin oldugunuz vakit ise, yine Allah 't, size bilmediginiz seyleri nasil ögretti ise o vech Ile anin" (el-Bakara: 238-239).
Imâm Mâlik, Safiî ve Ahmed ibn Hanbel'e göre, Ikinci âyet, mukaatele hâlinde de namazin vâcib olduguna delildir. Hanefi imamlarina göre ise, âyette kital tasrîh buyurulmayip, yalniz havf hâli zikredilmis olduguna bakarak, havf hâlinde birinci hadîste zikredilen suretlerle, Ibn Umer'in dedigi yâhud rivayet ettigi gibi siddetli korkuda yânî düsman tarafindan mahsur olmak, her an çarpismayi bekler olmak gibi ziyâde korku zamanlarinda " i^j y ^W> " âyetinin hükmünü icraya sira gelir. Bunda musallî kibleye yönelme ile mükellef degildir. Yoksa musâyefe ve kital esnasinda namaz kihnmayip, sonradan edâ veya kaza edilir. Zîrâ yürüyerek, kiliç sallayarak düsmana karsi kendini savunmak yâhud düsmani öldürmek için ameli kesîri gerektiren fiiller ile namaz sa-hîh olmaz (Tecrîd Ter.,Ul,\4l).
[6]
Düsman kible cihetinde olduguna göre tasavvur edilecek olan bu ta'rîfe nazaran cemâatin hepsi birden Peygamber'e uyarak iftitah tekbîrini almislar. Ilk rek'-atin rükû' ve sucûduna yalniz bir takimlari uyduktan sonra, ikinci rek'atta rükû' ve sucûdda öteki takim uyup, her bir takim namaz fiillerindeki arkadaslarina bekçilik etmisler. Bu isler esnasinda hepsi de namaz içinde bulunmuslardir.
Buna göre Peygamber her taifeye yalniz birer rek'at kildirmis, her bir taife yalniz bir rek'atla kalip, diger rek'ati kaza yânî itmam etmemisler. Bu tasvîre göre imâm iki, cemâat ise birer rek'at kilmis oluyorlar.
Hadîsin son fikrasi bâb basligina açik olarak delâlet etmekte olan kisimdir.
Sahîh rivayetlerle sabit olan edâ suretleri müteaddid ve muhteliftir. Bundan Rasûlullah'in korku namazini müteaddid defalar kildirdigi ve düsmanin her vaziyetine göre baska baska sekillerin muvafik gelecegi anlasiliyor {Tecrîd Ter., IH, 125).
[7]
Evzâî'nin bu sözlerini, Velîd ibnu Müslim, Kitâbu't-Tefsîr'de zikretmistir.
[8]
Yâni Mekhûl de Evzâî'nin bu görüsüne kaail olmustur. Bunu da Abd ibn Hu-meyd, kendi tefsirinde mevsûlen su lâfizla rivayet etmistir: "Cemâat yerde namaz kilmaya muktedir olamadiklari zaman hayvanlarin sirtlari üzerinde iki rek'at kilarlar. Buna da muktedir olmazlarsa, bir rükû' iki secdeden Ibaret bir namaz kilarlar. Buna da kaadir olmazlarsa emîn oluncaya kadar namazi geri birakirlar, sonra yerde kilarlar.."
[9]
Enes'in bu sözlerini, Ibnu Sa'd ile Umer ibnu Seybe, Katâde tarîkinden olmak üzere mevsûlen rivayet etmislerdir. Enes ibn Mâlik'in son cümlesinin tefsirinde ihtilâf edilmistir: Enes'in "O namaza bedel" diyerek kasdettigi namaz, kaza olarak kilman bahis mevzuu namaz mi, yoksa îmâ ile kilinmayip kazaya birakilan namaz mi oldugunda sarihler görüs ayriligina düsmüslerdir. Fakat herhalde Enes sayet bu mezhebde degilse, onun kumandani Ebû Mûsâ el-Es'ârî'nin o mezheb-de oldugu anlasiliyor.
[10]
Bu hadîs Kitâbu Mevâkiti's-Salât; "Bâbu men salla bi'n-nâs cemâaten ba'de zehâbi'l-vakf'de geçmisti.
[11]
Bunu Kitâbu's-Siyer'de zikretti. Taberîile.îbnu Abdi'1-Berr de bunu Evzâî'den baska bir tarîkle söyle rivayet etmislerdir: Dedi ki: "Surahbîl, bir kal'ayi fethe çalisirken ashabina: Sabah namazini yere inmeden, hayvan sirtinda kilin, dedi. Maiyyetinde olan Ester en-Nahaî yere inip kildi. Emre muhalefetinden dolayi Surahbîl ona çok kizdi..." Surahbîl, kal'anm fethinden ümîtli oldugu için îmâ ile kilmis ve sonra kal'ayi fethetmistIr. Ester de yaralanmistir.
Düsmanin elden kaçirilmasi, canin elden gitmesi yâhud vaktin kaçip gitmesi korkusu olunca, hayvan üstünde îmâ ile namaz kilmak, diger insanlar gibi Evzâî'nin de mezhebidir. Bu hususta kovalayan ile kovalananin (tâlib ile matlûbun) farki olmadigina isaret için, Buhârî evvelâ Evzâî'den bu kissayi, ondan sonra da Ibn Umer'in mevsûl hadîsini sevketmistir.
[12]
Burada isimsiz bir "bâb" sözü vardir. Asilda ve feri'de böyledir. Ebû Zerr rivayetinde ise bu düsülmüstür.
[13]
Korku namazi ile hiçbir münâsebeti yokken, Buhârî'nin bu hadîsi burada getirmesi, bundan evvel ta'Iîkan zikrettigi kissa ile alâkasi oldugu içindir. Çünkü o kissanin sonunda hüccet getirilen Peygamber'in emri, bu hadîsin bir fikrasidir.
Bu hadîste bahis konusu, bir kisim sahâbîlerin îmâ ile hayvan üzerinde namaz kilmis olmalarina dâir hiçbir nakil yoksa da, arkadaslari gibi tâlib vaziyetinde olan diger takim sahâbîlerin düsmani elden kaçirmak korkusu Ile namazi geri birakmalari zikredilmistir. Böyle bir sebeble te'hîr etmek caiz olunca, vaktin kaçmasini beklemeyip, nasil mümkin olursa îmâ ile kilmak evleviyyetle Caiz olur denmek istenmistir (Tecrid Ter., 111,149-150).
[14]
Hadîsin basliga delîl olan yeri Enes'in: Rasûlullah Hayber'in yanibasinda bize sabah namazini, daha karanlik iken kildirdi, sonra hayvanina bindi'de Allâhu Ekber.... buyurdu, sözleridir. Rasûlullah bu sözün son kismini es-Saffât:177. âyetten iktibas etmistir.
Bu hadîste, her korkulu ise girerken ve sevinilecek isler sirasinda tekbîr getirmenin mesrû'lugu sabit oluyor. Çünkü tekbîrde, Allah'in dînini izhâr etme ve sânini yüceltme vardir.
[15]
Bu hadîs, "Uyluk hakkinda zikredilen sey" babinda uzun bir lâfizla geçmisti. Magâzî ve Nikâh Kitâblari'nda da gelecektir.